

«Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην
ὑμᾶς» ἢ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Πνεύματος
ἀπολογία

Ἐπισκόπου Πατάρων Ἰωσήφ

Στη δασκάλα μου, Καθ. Δέσπω Αθ. Λιάλιου

Μεθοδολογική απορία

Τι θα γινόταν;

Και τι θα γινόταν εἰάν αφήναμε τον Θεό να ενεργεί ελεύθερα; Τι θα γινόταν εἰάν δεν εμποδίζαμε τον Θεό;

Τι θα γινόταν εἰάν πιστεύαμε ὅτι ἡ Εκκλησία δεν εἶναι δική μας, ἀλλὰ για μας, με μόνο ἓναν ἀπόλυτο ἀρχηγό, τον Θεό;

Τι θα γινόταν εἰάν δεν εἶχαμε τὴν Εκκλησία ὡς μέσον να πραγματοποιήσουμε κρυφά τα ἀπωθημένα μας, ὡς καταφύγιο για να κρύψουμε, ἀσυνείδητα βέβαια (;;!!!), τις χειρότερές μας ἀδυναμίες;

Τι θα γινόταν μέσα στην Εκκλησία εἰάν εἴμασταν πρᾶοι και υπάκουοι στο Πνεύμα. Τι θα γινόταν εἰάν δεν θέταμε τον εαυτό μας στη θέση του Κριτῆ Θεοῦ.

Τι θα γινόταν εἰάν πιστεύαμε ἀκράδαντα σε αὐτό που κηρύττουμε;

Τι θα γινόταν εἰάν, ἐνῶ νομίζοντας ὅτι εἴμαστε συνεργοὶ του Θεοῦ, θα καταλάβαμε ὅτι -στην πραγματικότητα- ἐναντιωνόμαστε σε Αὐτόν; Ὅτι ἀντί να εἴμαστε χρηστοί, στην πραγματικότητα εἴμαστε ἀντί-χριστοί;

Τα πάντα και τους πάντες κρίνουμε. Διευθύνουμε, διοικούμε, ἐκλέγουμε, λογομαχοῦμε, ἀπαγορεύουμε, καταριόμαστε, ἀναθεματίζουμε, ἐξορίζουμε, ἐξασκούμε, λοιπόν, ὡς Βικάριοι Χριστοῦ στην γη¹, τα του Θεοῦ μέσα στην Εκκλησία.

¹. Φημισμένος τίτλος της Δύσεως που ἀπεχθάνονται ιδιαίτερα οἱ ὀρθόδοξοι.

Ή μήπως όλα αυτά θυμίζουν μια εφηβική ου-τοπία; Μια ευσεβιστική σημερινή δυσ-τοπία;

Τι θα γινόταν, δηλαδή, εάν; Εάν τι; Εάν αφήναμε λίγο χώρο στο Παράκλητο να δρα.

Εκκλησία ή Εταιρεία;

Δένουμε και λύνουμε αμαρτίες. Αυτό είναι η αρχή, το βασικό κριτήριο ἐξ' οὗ απορρέουν τα λοιπά, ἐφ' ᾧ βασιζονται ἅπαντα τα ιερατικά καθήκοντα σε αυτό το θεανθρώπινου θεραπευτήριο, καλούμενο Εκκλησία.

Μια θεόθεν εξουσία, δηλαδή μια λειτουργία, μια δωρεά. Δίδεται και αίρεται ἄνωθεν: «οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς» (Ιω. 15: 16). Θεόθεν εξουσία σημαίνει διακονία. Η θεόθεν εξουσία εξασκείται με θεϊκά κριτήρια.

Αλλιώς μετατρέπεται σε κοσμική, ανθρώπινη εξουσία. Και τότε παύει η Εκκλησία. Εκεί είναι το ὄριο της. Και της αλήθειας. Ἐνα λάθος βήμα και εισερχόμαστε στην περιοχή της πλάνης. Ἐνα βήμα αριστερά και γίνεται η Εκκλησία συνδικάτο. Ἐνα βήμα δεξιά και γίνεται ONG. Ἐνα βήμα πίσω και πάλι συναγωγή. Η ισορροπία εξαρτάται ἀπὸ την εξάσκηση του ἀπολύτου κριτηρίου.

Το θεϊκό κριτήριο; Η αγάπη, η πίστη, η ταπείνωση, η προσευχή, η κάθαρση, η μετάνοια. Αυτά είναι τα μέσα. **Ο Χριστός ο ἴδιος**: αὐτός είναι το ἀπόλυτο κριτήριο. Λένε ὅτι πράττουμε «εἰς τόπον καὶ τύπον Χριστοῦ», *in Persona Christi*. Κατὰ τις ιεροπραξίες; *Part time*, δηλαδή. Τότε;

Εκκλησιαστικό Management

Εάν ὄντως νομίζουμε ὅτι εμεῖς διευθύνουμε της Εκκλησίας το πηδάλιον, τότε υπάρχει πρόβλημα. Εάν πάλι λέμε ὅτι ο Θεός ὄντως διευθύνει και ἀπὸ την ἄλλη πλευρά γινόμαστε *manager* της Εκκλησίας, και τότε υπάρχει χειρότερο πρόβλημα. Εάν, ὅμως, ισχυρισθούμε ὅτι ο Θεός αποκλειστικά διευθύνει την Εκκλησία ἐδῶ και τώρα, ε τότε πάλι δεν παρουσιάζουμε την πλήρη εικόνα.

Υπάρχει μια ωραία ἐκφραση που χρησιμοποιείται στην Εκκλησία, ἴσως σήμερα πομπώδη, ἀλλὰ ἐξ' ἄλλης ἀπόψεως βαθύτατης και υψίστης

σημασίας: *ἐλέω Θεοῦ*. Διότι, όπως λέγει ο Μέγας Βασίλειος στην ωραία αυτή παρένθεση της αναφοράς του: «(οὐ γὰρ ἐποίησαμέν τι ἀγαθόν ἐπί τῆς γῆς)». Προηγείται και η ομολογία «οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν», αλλά «διὰ τὰ ἐλέη και τοὺς οἰκτιρμοὺς σου». Τα πάντα στην Εκκλησία είναι δῶρο, όπως και η Εκκλησία.

Τα πάντα στην Εκκλησία έχουν αρχή τον θείο ἔρωτα, την αγάπη, το ἔλεος, την φιλανθρωπία του Θεού. Ο Θεός μοιράζεται με μᾶς τη δράση του. Χάριτι! *Ὅ,τι Εκείνος φύσει, εμεῖς χάριτι*. Αυτή η ἀπειρη μοιρασιά δῶρων και χαρισμάτων επιτρέπει εμᾶς τους ανθρώπους να ασκούμε λειτουργήματα, διακονήματα μέσα στην Εκκλησία για να μοιάζουμε τον Θεό. Η εξουσία δεν βρίσκεται στην καθεαυτή διακονία, αλλά στην ενέργεια να προβάλλω και να γεννήσω τον Χριστό διαμέσου της διακονίας: *ανά-δημιουργία. Συνέργεια*. Πολλαπλασιάζεται ο Χριστός σε κάθε επίσκοπο, σε κάθε ιερέα, σε κάθε διάκονο: για να πολλαπλασιάζεται σε κάθε άνθρωπο! Αυτοὶ αντανακλούν τη δόξα του με διαφορετικές βαθμίδες, δηλαδή μοιράζουν την ἀκτιστη ενέργειά Του με τις πράξεις τους, με τα λόγια τους, με τις χειρονομίες. Και πράξεις εδῶ δεν εννοούνται μονάχα οι ιεροτελεστίες, αλλά κάθε πράξη, κάθε πρόθεση, πάντα και παντού.

Ἐλέω Θεοῦ: η ἀκτιστη ενέργεια που εκχέεται πλούσια σε κάθε ιερωμένο, σε κάθε άνθρωπο. Ὅμως, ο άνθρωπος πρέπει να την δεχτεί. Υπάρχει και το θέμα της δεκτικότητας. Υπάρχει το θέμα του αυτεξουσίου. Δεν είναι όλα αυτονόητα. Υπάρχουν και βαθμίδες στη δεκτικότητα των ανθρώπων: όχι ὅλοι ὅλα, όχι ὅλοι ὅλο. *Εμεῖς αποφασίζουμε*. Το θέμα είναι μη γίνουμε «αδιάβροχοι» στην Χάρη: *αντ-ενέργεια*. Τότε παύουμε την διακονία και ασκούμε εξουσία. Τότε παύει η Εκκλησία και γίνεται εταιρία. Ἐχουμε παραδείγματα πολλά στη Δύση. Και δυστυχῶς στην Ανατολή.

Παράδοξο

Είπαμε *θεανθρώπινο σώμα* η Εκκλησία. Ἀρα η κατεξοχήν περιοχή του παραδόξου. Ὅποιος ζει στην Εκκλησία –ζει την Εκκλησία- ζει στην περιοχή του παραδόξου, ὅπου φύση και υπέρ-φύση συνυπάρχουν και εναρμονίζονται, ὅπου η *συνέργεια* είναι ο τρόπος, η μέθοδος λειτουργίας των λειτουργῶν και η *εγγύησή* τους, ὅπου η αμαρτία γίνεται –ὅλως παραδόξως- πηγή *ιάσεως* και θαύματος, ὅπου το αυτεξούσιο του ανθρώπου «*περί-χωρεῖται*» στην θεία ελευθερία και «*πλατύνεται*» χωρίς ὄριο.

Η Εκκλησία δεν είναι η άκτιστη βασιλεία του Θεού, αλλ' ούτε είναι ανθρώπινη εταιρία, ή κοινωνία, ή κάστα. Η Εκκλησία είναι η περιοχή όπου σμίγουν εδώ και τώρα κτιστό και Άκτιστο, το απόλυτο με το σχετικό, μια δυναμική, περίπλοκη και δραματική περιοχή, πλήρη ζωής και ενέργειας – θείας και ανθρώπινης- μια παράδοξης περιοχής με πρωταγωνιστή τον άνθρωπο και αρχή και τέλος τον ίδιο τον Θεό.

Ούτως, η Εκκλησία είναι η περιοχή της ελευθερίας, εφόσον απελευθερώνει τον άνθρωπο από τον εαυτό του –ο παλαιός άνθρωπος- και του δείχνει ότι το «πρόσωπό» του θυμίζει Χριστό, - τον Αρχέτυπο- δηλαδή τελειότητα, θεία καταγωγή και τέλος.

Η Εκκλησία, λοιπόν, ελευθερώνει, δεν δεσμεύει, υψώνει, δεν κατακρίνει, δεν καταδικάζει, και όταν δένει αμαρτίες το κάνει με ένα αποκλειστικό σκοπό: την απολύτρωση, όχι την καθεαυτή κατάκριση και καταδίκη ενός εχθρού. Διότι η Εκκλησία δεν έχει εχθρούς.

Η Εκκλησία, τέλος, είναι η κατεξοχήν περιοχή της δράσεως του Πνεύματος. Το Πνεύμα, το Παράκλητο, το οποίο γεννά ζωή και μετά-ζωή· το οποίο ενώνει τα διεσπαρμένα, ανασταίνει τα νεκρά, φωτίζει τα σκοτισμένα, πολλαπλασιάζει τα όμορφα και ωραιοποιεί τα άμορφα· το οποίο μετατρέπει τη ζωή σε υπέρβαση της ζωής και τον θάνατο σε καθαρτήριο έλεος· το Πνεύμα της Αληθείας, που καθοδηγεί τα πάντα εις ὄλην τὴν ἀλήθειαν, στην συντέλειά της, στην άγνωστη γνώση που υπερβαίνει κάθε γνώση: το Πνεύμα που μας καθιστά αγράμματους, ασήμαντους, περιθωριακούς, και τέλος **αποτυχημένους** σύμφωνα με τα κριτήρια «του αιώνος τούτου», εφόσον θεόμορφους, χριστοειδείς, πνεματοκίνητους.

Το Πνεύμα της ελευθερίας, το οποίο όλως ελεύθερα και κυρίαρχα εναρμονίζει, συνδυάζει και ρυθμίζει τα συμβάντα στην κτιστή περιοχή προς την εκπλήρωση της θείας Πρόνοιας, και τούτο σεβόμενο κάθε αυτεξούσια ενέργεια του ανθρώπου. Και δεν ομιλώ για προορισμό. Ούτε καταργώ των κτιστών λογικών όντων το αυτεξούσιο: «*χρηὴ δὲ γινώσκειν, ὡς ἡ μὲν αἵρεσις τῶν πρακτῶν ἀεὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστίν· ἡ δὲ πρᾶξις πολλάκις κωλύεται κατὰ τινὰ τρόπον τῆς θείας προνοίας*» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις... 40 Περί τῶν γινομένων).

Η δράση –η όποια δράση- της Εκκλησίας, στην Εκκλησία, είναι δράση πνευματοκίνητη, κυρίαρχη, ζωαρχική, ερωτική, ελεύθερη, συνεργική, και όλως παραδόξως -έλέω Θεοῦ- θεανθρώπινη. Αυτό προϋποθέτει την απόλυτή μας ελεύθερη συγκατάθεση, την πλήρη δεκτικότητα. Αλλιώςτικα εμποδίζουμε. Ας μην εναντιωνόμαστε στην ενέργεια του Παρακλήτου, η

οποία πραγματοποιείται, «ενσαρκώνεται», θέλουμε -ή δεν θέλουμε. Διότι άλλο ή ευδοκία του Θεού, άλλο η παραχώρηση (Ιωάννου Δαμασκηνού, Ἔκδοσις.... 43 Περί Προνοίας).

Το Πνεῦμα δίδει και παύει τα χαρίσματα, εκλέγει τους λειτουργούς στα λειτουργήματα, διευθύνει τους οδοιπόρους ἐν τῇ ὁδῷ, τελειοποιεί, χριστοποιεί, και συνέχεια μας θυμίζει ότι **οὐκ ἡμεῖς ἐξελέξαμεν Αὐτόν, ἀλλ' Αὐτός ἡμᾶς.**

*«τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,
ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.»*

Κατὰ Ἰωάννην 3:8